

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
(ДПС)

Львівська пл., 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 16.04.2026 р. № 417 12199-00-24-01-02 від 20 р.

Комітет Верховної Ради України
з питань фінансів, податкової
та митної політики

Міністерство фінансів України
(код згідно з ЄДРПОУ 00013480)

Державна податкова служба України розглянула лист Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики від 23.05.2026 № 04-32/10-2026/61038 (вх. ДПС № 233/2 від 23.03.2026) щодо питання застосування окремих норм податкового законодавства України і надає в додатку до цього листа відповіді на запитання платників податків.

Також повідомляємо, що ініційовано питання щодо розміщення зазначених питань на Загальнодоступному інформаційно-довідковому ресурсі ДПС.

Додаток: на 3 арк. в 1 прим.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК

Володимирова Світлана 284 18 21

Документ СЕД ДПС від 16.04.2026 № 417/2/99-00-24-01-02-02
Підписувач: Лисеюк Сергій Миколайович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000B8213B00C936E100
Дієний з: 28.02.2025 по 27.02.2027

К
Державна податкова служба України
417/2/99-00-24-01-02-02 від 16.04.2026

Ситуація: Платник єдиного податку (група 3) отримав аванс за договором оренди № 1. Після завершення дії цього договору було укладено новий договір оренди № 2 з тим самим орендарем.

Питання: Чи має право платник єдиного податку (група 3) зарахувати аванс, отриманий за договором № 1, у рахунок оплати за договором № 2 без порушення умов перебування на спрощеній системі оподаткування?

Відповідь:

Особливості застосування спрощеної системи оподаткування регламентовано розділом XIV Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з ст. 291 Кодексу спрощена система оподаткування, обліку та звітності – це особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених п.п. 297.1 ст. 297 Кодексу.

Підпунктом 2 п. 292.1 ст. 292 Кодексу визначено, що доходом платника єдиного податку для юридичних осіб є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 Кодексу.

Для фізичної особи – підприємця – доходом платника єдиного податку є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 Кодексу. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності (п.п. 1 п. 292.1 ст. 292 Кодексу).

Для платників єдиного податку третьої групи – електронних резидентів (е-резидентів) – обсяг коштів, зарахованих на рахунок такого платника податків у банку (п.п. 3 п. 292.1 ст. 292 Кодексу).

Згідно з 292.6 ст. 292 Кодексу встановлено, що датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг). Для платника єдиного податку третьої групи, який є платником податку на додану вартість, датою отримання доходу є дата списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності.

Водночас юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи використовують дані спрощеного бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з урахуванням положень пунктів 44.2, 44.3 ст. 44 Кодексу (абзац п'ятий п. 296.1 ст. 296 Кодексу).

Враховуючи зазначене, зарахування сум в рахунок іншого договору – це питання ведення бухгалтерського обліку, який передбачає визначення доходу і витрат згідно первинних документів. Порушення цих принципів може вплинути на

порядок визначення доходів як в бухгалтерському, так і в податковому обліку та як наслідок, може вплинути на право перебування платника єдиного податку на спрощеній системі оподаткування.

Ситуація: Платник єдиного податку (група 3) здійснив експорт товару нерезиденту на суму 2000 євро. Оплата за товар не надійшла, і заборгованість була списана у зв'язку із закінченням строку позовної давності.

Питання 1: Чи виникають у платника єдиного податку податкові наслідки у зв'язку зі списанням такої заборгованості?

Питання 2: Чи впливає зазначена операція на право перебування платника на спрощеній системі оподаткування?

Відповідь на питання 1 та 2:

Заборгованість за зобов'язаннями, щодо яких минув строк позовної давності вважається безнадійною заборгованістю (п.п. «а» п.п. 14.1.11 п. 14.1 ст. 14 Кодексу).

Особливості застосування спрощеної системи оподаткування регламентовано розділом XIV Кодексу.

Порядок визначення доходів та їх склад, зокрема, для платників єдиного податку третьої групи визначено ст. 292 Кодексу.

Згідно з 2 п. 292.1 ст. 292 Кодексу визначено, що доходом платника єдиного податку для юридичних осіб є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 Кодексу.

Для фізичної особи – підприємця – доходом платника єдиного податку є дохід, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій); матеріальній або нематеріальній формі, визначеній п. 292.3 ст. 292 Кодексу. При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою пасивні доходи у вигляді процентів, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування, доходи у вигляді бюджетних грантів, а також доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності (п.п. 1 п. 292.1 ст. 292 Кодексу).

Для платників єдиного податку третьої групи – електронних резидентів (е-резидентів) – обсяг коштів, зарахованих на рахунок такого платника податків у банку (п.п. 3 п. 292.1 ст. 292 Кодексу).

До суми доходу платника єдиного податку третьої групи, який є платником податку на додану вартість за звітний період також включається сума кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності (п. 292.3 ст. 292 Кодексу).

Пунктом 292.6 ст. 292 Кодексу встановлено, що датою отримання доходу платника єдиного податку є дата надходження коштів платнику єдиного податку у грошовій (готівковій або безготівковій) формі, дата підписання платником єдиного

податку акта приймання-передачі безоплатно отриманих товарів (робіт, послуг). Для платника єдиного податку третьої групи, який є платником податку на додану вартість, датою отримання доходу є дата списання кредиторської заборгованості, за якою минув строк позовної давності.

Дохід визначається на підставі даних обліку, який ведеться відповідно до ст. 296 Кодексу (п. 292.13 ст. 292 Кодексу).

Згідно з абзацом 5 п. 296.1 ст. 296 Кодексу визначено, що юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи використовують дані спрощеного бухгалтерського обліку щодо доходів та витрат з урахуванням положень пунктів 44.2, 44.3 ст. 44 Кодексу.

Підставою для списання дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку є визнання її безнадійною.

Достатнім критерієм для визнання заборгованості безнадійною згідно з п.п. «а» п.п. 14.1.11 п. 14.1 ст. 14 Кодексу є вплив строку позовної давності щодо зобов'язання за такою заборгованістю.

Таким чином, списання дебіторської заборгованості у платника єдиного податку третьої групи здійснюється відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та в податковому обліку не впливає на суму доходу, оскільки списання боргу контрагента не є надходженням коштів для платника єдиного податку.

Тому, в податковому обліку для цілей оподаткування єдиним податком при списанні дебіторської заборгованості у платника єдиного податку відсутній дохід та зазначена операція не впливає на право перебування платника єдиного податку на спрощеній системі оподаткування.

Ситуація: Нерезидент затримував оплату за експортований товар, у зв'язку з чим ТОВ-резидент звернулося до суду з метою зупинення нарахування пені за порушення строків розрахунків у сфері ЗЕД 18.03.2026 року ТОВ отримало судове рішення на свою користь, однак оплата від нерезидента станом на цю дату не надійшла.

Питання 1: На яку дату вважаються завершеними розрахунки для цілей валютного нагляду в такій ситуації?

Питання 2: Чи відновлюється нарахування пені за порушення строків розрахунків у ЗЕД після дати набрання чинності судовим рішенням (18.03.2026) до моменту фактичного надходження коштів?

Відповідь:

У Законі України від 21 червня 2018 року № 2473-VIII «Про валюту та валютні операції», зі змінами, (далі – Закон № 2473) визначено правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлено відповідальність за порушення ними валютного законодавства.

Національний банк України (далі – НБУ) наділений правом встановлення граничних строків розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів

(частина перша ст. 13 Закону № 2473).

У частині другій ст. 13 Закону № 2473 визначено, що у разі встановлення НБУ граничного строку розрахунків за операціями резидентів з експорту товарів грошові кошти підлягають зарахуванню на рахунки резидентів у банках України у строки, зазначені в договорах, але не пізніше строку та в обсязі, встановлених НБУ. Строк виплати заборгованості обчислюється з дня митного оформлення продукції, що експортується.

Водночас у частині п'ятій ст. 13 Закону № 2473 визначено, що порушення резидентами строку розрахунків, встановленого згідно зі ст. 13 Закону № 2473, тягне за собою нарахування пені за кожний день прострочення у розмірі 0,3 відсотка суми неодержаних грошових коштів за договором (вартості недоставленого товару) у національній валюті або в іноземній валюті, перерахованій у національну валюту за курсом НБУ, встановленим на день виникнення заборгованості.

Податкові органи наділено правом за результатами перевірки стягувати у встановленому в законі порядку з резидентів пеню, передбачену в частині п'ятій ст. 13 Закону № 2473 (частина восьма ст. 13 Закону № 2473).

Питання щодо можливості зупинення граничних строків, а також зупинення нарахування пені визначено у частині сьомій ст. 13 Закону № 2473, а саме: у разі прийняття до розгляду судом позовної заяви резидента про стягнення з нерезидента заборгованості, що виникла внаслідок недотримання нерезидентом строку, передбаченого зовнішньоекономічним договором, строк, встановлений відповідно до цієї статті, зупиняється з дня прийняття до розгляду такої заяви і пеня за порушення строку в цей період не нараховується.

Надалі у разі ухвалення судом рішення про задоволення позову сплаті підлягає лише пеня, нарахована до дня прийняття позовної заяви до розгляду судом, міжнародним комерційним арбітражем.

Тобто підставою для зупинення відліку граничних строків розрахунків та за результатами проведеної податковими органами документальної перевірки незастосування відповідальності, передбаченої у частині п'ятій ст. 13 Закону № 2473, є документальне підтвердження прийняття до розгляду судом позовної заяви (ухвали про відкриття провадження у справі) та винесення (ухвалення) рішення суду про вирішення спору шляхом задоволення вимог резидента про стягнення з нерезидента відповідної суми заборгованості, яка була предметом розгляду у справі.

Щодо питання 1.

Датою завершення проведення розрахунків за операціями з експорту товарів для цілей валютного нагляду вважається дата зарахування грошових коштів із-за кордону на рахунок резидента в уповноваженому банку України.

Щодо питання 2.

Після винесення (ухвалення) рішення суду про задоволення позову резидента про стягнення в повній сумі заборгованості, нарахування пені за порушення

граничних строків розрахунків за операцією з експорту товарів не поновлюється з дати ухвали суду про відкриття провадження у справі до моменту фактичного надходження коштів на рахунок резидента в банку України.

Звертаємо увагу, що остаточні висновки щодо наявності чи відсутності порушень граничних строків розрахунків, встановлених НБУ за операціями з експорту та імпорту товарів, можливо зробити лише під час проведення документальної перевірки та детального вивчення умов, суттєвих обставин здійснення відповідних господарських операцій на підставі всіх первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку, оформленням яких вони супроводжувались.

Ситуація: Фізична особа – резидент України сплатила орендну плату за користування нерухомим майном безпосередньо фізичній особі – нерезиденту, без залучення податкового агента, як це передбачено п. 170.1.3 ПКУ.

Питання 1: Яка відповідальність може бути застосована до фізичної особи – орендаря у такій ситуації?

Відповідь:

Відповідно до п.п. 170.1.3 п. 170.1 ст. 170 Кодексу нерухомість, що належить фізичній особі – нерезиденту, надається в оренду виключно через фізичну особу – підприємця або юридичну особу – резидента (уповноважених осіб), що виконують представницькі функції такого нерезидента на підставі письмового договору та виступають його податковим агентом стосовно таких доходів. Нерезидент, який порушує норми цього пункту, вважається таким, що ухиляється від сплати податку.

Отже, п.п. 170.1.3 п. 170.1 ст. 170 Кодексу передбачено, що порушення норми цього пункту свідчить про ухилення від сплати податку нерезидентом.

Умови притягнення до фінансової відповідальності та їх розмір встановлено главою 11 Кодексу, якою не виокремлено відповідальність за порушення норм п.п. 170.1.3 п. 170.1 ст. 170 Кодексу.

Слід зазначити, що фінансова відповідальність встановлена п. 125¹.1 ст. 125¹ Кодексу застосовується за дії щодо ненарахування та/або неутримання, та/або несплати (неперерахування), та/або нарахування, сплата (перерахування) не в повному обсязі, у тому числі податковим агентом, до або під час виплати доходу на користь нерезидента або іншого платника податків, а також нерезидентом, на якого покладено обов'язок сплачувати податок у порядку, встановленому розділом III Кодексу.

Відповідно до п.п. 170.1.5 п. 170.1 ст. 170 Кодексу якщо орендар є фізичною особою, яка не є samozайнятою особою, особою, відповідальною за нарахування та сплату (перерахування) податку до бюджету, є платник податку – орендодавець.

При цьому такий орендодавець самостійно нараховує та сплачує податок до бюджету в строки, встановлені цим Кодексом для квартального звітного (податкового) періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, після останнього дня такого звітного (податкового) кварталу, сума отриманого доходу, сума сплаченого

протягом звітнього податкового року податку та податкового зобов'язання за результатами такого року відображаються у річній податковій декларації.

Отже, якщо нерезидентом порушено норми п.п. 170.1.3 п. 170.1 ст. 170 Кодексу, то якщо орендар є фізичною особою, яка не є самозайнятою особою, відповідно до п.п. 170.1.5 п. 170.1 ст. 170 Кодексу такий нерезидент зобов'язаний самостійно визначити свої податкові зобов'язання.

У такому випадку фізична особа – громадянин України не є відповідальною особою за сплату податкових зобов'язань нерезидента до бюджету.

Питання 2: Чи покладається на фізичну особу – орендаря обов'язок щодо утримання та сплати податків з доходу нерезидента, чи такий обов'язок має виконувати сам нерезидент?

Відповідь:

Відповідно до п.п. 170.1.5 п. 170.1 ст. 170 Кодексу якщо орендар є фізичною особою, яка не є самозайнятою особою, особою, відповідальною за нарахування та сплату (перерахування) податку до бюджету, є платник податку – орендодавець.

При цьому такий орендодавець самостійно нараховує та сплачує податок до бюджету в строки, встановлені цим Кодексом для квартального звітнього (податкового) періоду, а саме: протягом 40 календарних днів, після останнього дня такого звітнього (податкового) кварталу, сума отриманого доходу, сума сплаченого протягом звітнього податкового року податку та податкового зобов'язання за результатами такого року відображаються у річній податковій декларації.

Отже, якщо нерезидентом порушено норми п.п. 170.1.3 п. 170.1 ст. 170 Кодексу, то якщо орендар є фізичною особою, яка не є самозайнятою особою, відповідно до п.п. 170.1.5 п. 170.1 ст. 170 Кодексу такий нерезидент зобов'язаний самостійно визначити свої податкові зобов'язання та за результатами року подати річну податкову декларацію.

Ситуація: ТОВ планує надати благодійну допомогу фізичній особі – волонтеру.

Питання: Яким чином ТОВ може підтвердити для цілей застосування п.п. «б» п.п. 165.1.54 п. 165.1 ст. 165 Кодексу факт включення волонтера до Реєстру волонтерів, з урахуванням того, що дані такого Реєстру є обмеженими у доступі?

Відповідь:

Відповідно до п. 1.2 розділу I Порядку формування та ведення Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 30 жовтня 2014 року № 1089, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.11.2014 № 1471/26248, зі змінами (далі – Порядок) витяг з Реєстру волонтерів антитерористичної операції та/або здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації (далі – Реєстр волонтерів) – це документ, сформований засобами інформаційно-

комунікаційної системи ДПС, що містить відомості цього Реєстру, які є актуальними на дату та час формування витягу.

Згідно з п. 2.2 розділу II Порядку встановлено, що фізична особа – благодійник має право в електронній формі через Електронний кабінет або за допомогою електронних комунікацій надіслати до ДПС запит про отримання витягу. У витягу зазначається актуальна на дату та час його формування інформація про фізичну особу – благодійника.

Отже, підтвердженням включення фізичної особи – волонтера до Реєстру волонтерів є витяг з Реєстру волонтерів.

Ситуація: За результатами документальної перевірки платник отримав податкове повідомлення-рішення (ППР) форми «ПН» із застосуванням штрафу за несвоєчасне складання та нереєстрацію зведеної податкової накладної за п. 198.5 ст. 198 Кодексу (за вересень 2025 року) на суму 3400 грн. Водночас сума занижених податкових зобов'язань врахована в іншому ППР – форми «В4», яким зменшено від'ємне значення у декларації з ПДВ.

Питання 1: Чи зобов'язаний платник скласти та реєструвати зведену податкову накладну за п. 198.5 ст. 198 Кодексу за результатами перевірки, та якою датою вона має бути складена?

Відповідь:

Згідно з п. 44.1 ст. 44 Кодексу визначено, що для цілей оподаткування платники податків зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, інформації, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено в законодавстві.

Платникам податків забороняється формування показників податкової звітності, митних декларацій на підставі даних, не підтверджених документами, що визначені в абзаці першому п. 44.1 ст. 44 Кодексу.

Відповідно до п.п. «а» і п.п. «б» п. 185.1 ст. 185 Кодексу об'єктом оподаткування ПДВ є операції платників податку з постачання товарів / послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, відповідно до ст. 186 Кодексу.

У разі здійснення операцій відповідно до п. 198.5 ст. 198 Кодексу база оподаткування за необоротними активами визначається, виходячи з балансової (залишкової) вартості, що склалася станом на початок звітного (податкового) періоду, протягом якого здійснюються такі операції (у разі відсутності обліку необоротних активів – виходячи із звичайної ціни), а за товарами / послугами – виходячи з вартості їх придбання (п. 189.1 ст. 189 Кодексу).

Відповідно до п. 198.5 ст. 198 Кодексу платник податку зобов'язаний нарахувати податкові зобов'язання, виходячи з бази оподаткування, визначеної відповідно до п. 189.1 ст. 189 Кодексу, та скласти не пізніше останнього дня звітного (податкового) періоду і зареєструвати в Єдиному реєстрі податкових

накладних (далі – ЄРПН) в терміни, встановлені в ПКУ для такої реєстрації, зведену податкову накладну за товарами / послугами, необоротними активами, придбаними / виготовленими з ПДВ (для товарів / послуг, необоротних активів, придбаних або виготовлених до 01 липня 2015 року, – у разі якщо під час такого придбання або виготовлення суми податку були включені до складу податкового кредиту), у разі якщо такі товари / послуги, необоротні активи призначаються для їх використання або починають використовуватися у визначених у п. 198.5 ст. 198 Кодексу операціях.

Відповідно до п. 201.1 ст. 201 Кодексу на дату виникнення податкових зобов'язань платник податку зобов'язаний скласти податкову накладну в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису або удосконаленого електронного підпису, що базується на кваліфікованому сертифікаті електронного підпису, уповноваженої платником особи відповідно до вимог Закону України від 05 жовтня 2017 року № 2155-VIII «Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги» (зі змінами), та зареєструвати її в ЄРПН у встановлений у Кодексом термін.

Відповідно до п. 11 наказу Міністерства фінансів України від 31 грудня 2025 року № 1307 «Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної» (зі змінами), у разі нарахування податкових зобов'язань відповідно до п. 198.5 ст. 198 та п. 199.1 ст. 199 Кодексу платник податку складає окремі зведені податкові накладні за товарами / послугами, необоротними активами, які призначаються для їх використання / починають використовуватися у визначених у п. 11 зазначеного наказу операціях.

Отже, у разі встановлення за результатами документальної перевірки nereєстрації зведеної податкової накладної у такого платника податків виникає обов'язок щодо складання зазначеної податкової накладної відповідно до вимог п. 198.5 ст. 198 Кодексу та реєстрації її в ЄРПН у терміни, визначені у п. 201.10 ст. 201 Кодексу.

Наявність за результатами перевірки податкового повідомлення-рішення (далі – ППР) за формою «В4» не звільняє платника податків від складання податкової накладної та реєстрації її в ЄРПН у терміни, визначені в абзаці сімнадцятому п. 201.10 ст. 201 Кодексу.

Питання 2: Чи допускається nereєстрація такої податкової накладної у разі відсутності достатнього реєстраційного ліміту, та яка відповідальність може наставати у такому випадку?

Відповідь:

Відповідно до п. 201.10 ст. 201 Кодексу, платник податків зобов'язаний у встановлені строки зареєструвати податкову накладну / розрахунок коригування в ЄРПН. При цьому норми Кодексу не містять винятку, за яким відсутність або недостатність реєстраційного ліміту в системі електронного адміністрування ПДВ звільняє платника від обов'язку реєстрації податкової накладної.

Відповідальність за відсутність реєстрації податкових накладних та розрахунків коригування до податкових накладних в ЄРПН передбачена у ст.120¹ Кодексу.

Питання 3: Чи має право підприємство відобразити у складі витрат 2026 року суму зменшення від'ємного значення за ППР форми «В4» або на підставі зареєстрованої зведеної податкової накладної (у разі її складання після отримання ППР форми «ПН»)?

Відповідь:

Відповідно до п.п. 5 п. 4 розділу V Порядку заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 28 січня 2016 року № 21, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 29.01.2016 за № 159/28289, сума збільшення / зменшення від'ємного значення, узгоджена за результатами перевірки контролюючого органу, у звітному (податковому) періоді, на який припадає день узгодження податкового повідомлення-рішення (далі – ППР), враховуючи процедури адміністративного оскарження відповідно до ст. 56 Кодексу, вказується у рядку 16.3 декларації з обов'язковим заповненням таблиці «Збільшено / зменшено залишок від'ємного значення за результатами перевірки контролюючого органу на підставі ППР та/або уточнюючого розрахунку».

Узгодженим відповідно до ст. 56 Кодексу вважається ППР, стосовно якого закінчилась процедура адміністративного оскарження або судове рішення набрало законної сили.

Крім цього, слід зазначити, що питання відображення у бухгалтерському обліку у складі витрат суми зменшення від'ємного значення за ППР форми «В4» або на підставі зареєстрованої зведеної податкової накладної належать до компетенції Міністерства фінансів України як до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку, затверджує національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі, інші нормативно-правові акти щодо ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності.

Ситуація: Фізична особа – платник податків декларує інвестиційний прибуток, отриманий від операцій з купівлі-продажу акцій польської компанії. Брокер, через якого здійснювались операції, зареєстрований у Республіці Польща, а звіт брокера складено польською мовою. Для підтвердження показників декларації планується додати до неї відповідний брокерський звіт. Крім того, платник має намір отримати довідку про сплату податку з доходів фізичних осіб у Республіці Польща для застосування положень міжнародного договору про уникнення подвійного оподаткування.

Питання 1: Чи є достатнім для цілей підтвердження показників податкової декларації подання звіту брокера з перекладом українською мовою, виконаним платником самостійно (без нотаріального засвідчення або офіційного перекладу)?

Питання 2: Чи підлягає обов'язковій легалізації (апостилюванню або іншій формі засвідчення) довідка про сплату податку, видана компетентним органом Республіки Польща, для її використання в Україні, з урахуванням міжнародних договорів між Україною та Польщею?

Відповідь на питання 1 та 2.

Порядок оподаткування іноземних доходів встановлено п. 170.11 ст. 170 Кодексу.

Згідно із п.п. 170.11.1 п. 170.11 ст. 170 Кодексу у разі якщо джерело виплат будь-яких оподатковуваних доходів є іноземним, сума такого доходу включається до загального річного оподаткованого доходу платника податку – фізичної особи – резидента України – отримувача, який зобов'язаний подати річну податкову декларацію, та оподатковується за ставкою, визначеною п. 167.1 ст. 167 Кодексу, крім:

а) доходів, визначених п.п. 167.5.4 п. 167.5 ст. 167 Кодексу, що оподатковуються за ставкою, визначеною п.п. 167.5.4 п. 167.5 ст. 167 Кодексу;

б) прибутку від операцій з інвестиційними активами, що оподатковується в порядку, визначеному п. 170.2 ст. 170 Кодексу;

в) прибутку контрольованих іноземних компаній, що оподатковується в порядку, визначеному п. 170.13 ст. 170 Кодексу;

г) виплат у грошовій чи негрошовій формі у зв'язку з розподілом прибутку, або його частини, джерелом яких є утворення без статусу юридичної особи, створене на підставі правочину або зареєстроване відповідно до законодавства іноземної держави (території) без створення юридичної особи, що оподатковуються в порядку, визначеному п. 170.11 прим.1 ст. 170 Кодексу.

Отже, доходи з джерел за межами України, отримані від операцій з інвестиційними активами оподатковуються у порядку, визначеному п. 170.2 ст. 170 Кодексу.

Згідно з п. 170.2.1 п. 170.2 ст. 170 Кодексу встановлено, що облік загального фінансового результату операцій з інвестиційними активами ведеться платником податку самостійно, окремо від інших доходів і витрат. Для цілей оподаткування інвестиційного прибутку звітним періодом вважається календарний рік, за результатами якого платник податку зобов'язаний подати річну податкову декларацію, в якій має відобразити загальний фінансовий результат (інвестиційний прибуток або інвестиційний збиток), отриманий протягом такого звітного року.

Інвестиційний прибуток розраховується як позитивна різниця між доходом, отриманим платником податку від продажу окремого інвестиційного активу з урахуванням курсової різниці (за наявності), та його вартістю, що визначається із суми документально підтверджених витрат на придбання такого активу або вартістю інвестиційного активу, що була задекларована особою як об'єкт декларування у порядку одноразового (спеціального) добровільного декларування відповідно до підрозділу 9⁴ розділу XX цього Кодексу з урахуванням норм

підпунктів 170.2.4 – 170.2.6 п. 170.2 ст. 170 Кодексу (крім операцій з деривативами) (п.п. 170.2.2 п. 170.2 ст. 170 Кодексу).

Абзацом дванадцятим п.п. 170.2.2 п. 170.2 ст. 170 Кодексу передбачено, що документальним підтвердженням (первинним документом) доходів та витрат за операціями з інвестиційними активами, укладеними в електронній формі на фондовій біржі для клієнтів – учасників фондової біржі, визнається звіт торговця цінними паперами (брокера), який формується на базі біржового звіту та договору на брокерське обслуговування.

Відповідно до п.п. «в» п. 176.1 ст. 176 Кодексу платники податку зобов'язані на вимогу контролюючого органу та в межах його повноважень, визначених законодавством, платники податку зобов'язані пред'являти документи і відомості, пов'язані з виникненням доходу або права на отримання податкової знижки, обчисленням і сплатою податку, та підтверджувати необхідними документами достовірність відомостей, зазначених у податковій декларації з цього податку.

Отже, для підтвердження отриманих доходів та документально підтверджених витрат на придбання інвестиційного активу платники податку пред'являють всі необхідні документи і відомості, пов'язані з виникненням такого доходу та понесених витрат, зокрема, брокерський звіт.

Згідно зі ст. 13 Закону України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII «Про забезпечення функціонування української мови як державної мови», зі змінами, мовою нормативно-правових актів і актів індивідуальної дії, діловодства і документообігу органів державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування є державна мова. Відповідно до ст. 79 Закону України від 2 вересня 1993 року № 3425-XII «Про нотаріат» (зі змінами) нотаріус засвідчує вірність перекладу документа з однієї мови на іншу, якщо він знає відповідні мови.

Отже, чинними нормами законодавства передбачено, що документи, складені іноземною мовою підлягають перекладу та нотаріальному посвідченню.

Згідно з п. 13.4 ст. 13 Кодексу суми податків та зборів, сплачені за межами України, зараховуються під час розрахунку податків та зборів в Україні за правилами, встановленими Кодексом.

Нормами п.п. 170.11.2 п. 170.11 ст. 170 Кодексу, які регламентують порядок оподаткування іноземних доходів, передбачено, що у разі якщо згідно з нормами міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, платник податку може зменшити суму річного податкового зобов'язання на суму податків, сплачених за кордоном, він визначає суму такого зменшення за зазначеними підставами у річній податковій декларації.

Сума податку з іноземного доходу платника податку – резидента, сплаченого за межами України, не може перевищувати суму податку, розраховану на базі загального річного оподаткованого доходу такого платника податку відповідно до законодавства України (п.п. 170.11.4 п. 170.11 ст. 170 Кодексу).

Отже, відповідно до норм Кодексу право на зарахування податку, сплаченого за межами України, здійснюється лише при розрахунку суми податку з іноземного доходу платника податку – резидента.

При розрахунку податкових зобов'язань від операцій з інвестиційними активами, що регулюється п. 170.2 ст. 170 Кодексу, норма зарахування податків, сплачених за кордоном, відсутня.

Разом з тим повідомляємо, що для отримання права на зарахування податків та зборів, сплачених за межами України, платник зобов'язаний отримати від державного органу країни, де отримується такий дохід (прибуток), уповноваженого справляти такий податок, довідку про суму сплаченого податку та збору, а також про базу та/або об'єкт оподаткування. Зазначена довідка підлягає легалізації у відповідній країні, відповідній закордонній дипломатичній установі України, якщо інше не передбачено чинними міжнародними договорами України (п. 13.5 ст. 13 Кодексу).

Відповідно до ст. 13 Закону України від 23 червня 2005 року № 2709-IV «Про міжнародне приватне право» (зі змінами) документи, що видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України.

Згідно з Інструкцією про порядок консульської легалізації офіційних документів в Україні і за кордоном, затвердженою наказом Міністерства закордонних справ України від 04.06.2002 № 113, передбачено, що консульська легалізація офіційних документів – це процедура підтвердження дійсності оригіналів офіційних документів або засвідчення справжності підписів посадових осіб, уповноважених засвідчувати підписи на документах, а також дійсності відбитків штампів, печаток, якими скріплено документ.

З 2002 року Україна приєдналась до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів, вчиненої в Гаазі 05 жовтня 1961 року, яка набрала чинності для України 22.12.2003 (далі – Гаазька Конвенція) Закон України від 10 січня 2002 року № 2933 «Про приєднання України до Конвенції, що скасовує вимогу легалізації іноземних офіційних документів»).

Відповідно до ст. 2 Гаазької Конвенції кожна з Договірних держав звільняє від легалізації документи, на які поширюється ця Конвенція і які мають бути представлені на її території. Для цілей цієї Конвенції під легалізацією розуміється тільки формальна процедура, що застосовується дипломатичними або консульськими агентами країни, на території якої документ має бути представлений, для посвідчення автентичності підпису, якості, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичності відбитку печатки або штампів, якими скріплено документ.

Статтею 3 Гаазької Конвенції передбачено, що єдиною формальною процедурою, яка може вимагатися для посвідчення автентичності підпису, якості, в якій виступала особа, що підписала документ, та, у відповідному випадку, автентичності відбитку печатки або штампів, якими скріплений документ, є

проставлення апостиля компетентним органом держави, в якій документ був складений.

За інформацію, розміщеною на офіційному сайті Гаазької Конференції з міжнародного приватного права (www.hcch.net) Польща є однією з договірних держав – учасниць Гаазької Конвенції.

Таким чином, документи, які видані уповноваженим органом Республіки Польща у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, яка здійснюється шляхом проставлення апостиля компетентним органом держави, в якій документ був складений.
